

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Matyášové, Ph.D. a soudců JUDr. Jakuba Camrdy, Ph.D. a JUDr. Ludmily Valentové v právní věci žalobce: **S. M.,** zastoupený Mgr. Markem Čechovským, advokátem se sídlem Václavské nám. 21, Praha 1, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra,** se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 26. 4. 2012, č. j. 4 Az 17/2011 - 54,

takto:

I. Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 26. 4. 2012, č. j. 4 Az 17/2011 - 54, **se ruší.**

II. Rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 12. 9. 2011, č. j. OAM-10/LE-18-PA03-2010, **se ruší** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.

III. Žalovaný **je povinen** zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení částku 8712 Kč do šedesáti (60) dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám Mgr. Marka Čechovského, advokáta.

Odůvodnění:

Žalobce podal dne 15. 1. 2010 žádost o udělení mezinárodní ochrany podle § 10 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky (dále jen „zákon o azylu“). Jako důvod uvedl, že chce v České republice žít, v případě návratu na Ukrajinu se totiž obává, že by jej zabili lidé od policie.

Během pohovoru, který se konal dne 1. 2. 2010, upřesnil, že opustil Ukrajinu z důvodu ohrožení života, neboť byl bezdůvodně pronásledován a pokud by neodjel, nebyl

by již mezi živými. Uvedl, že dne 23. 1. 2008 byl předveden na policejní stanici k sejmutí otisků prstů, což žalobce dával do souvislosti s předcházejícím konfliktem, který měl žalobce s dopravním policistou, a s tím, že žalobce nechtěl přistoupit na finanční požadavky tohoto policisty. Na policejní stanici byl žalobce vyzván, aby si odložil bundu. Po sejmutí otisků si bundu opět vzal a odešel ze stanice. Odjížděl vozidlem, ovšem zastavila ho dopravní policie a začala důkladně prohledávat jeho vůz, pak přijel další vůz s policisty v civilu, kteří provedli osobní prohlídku. V levé kapse jeho bundy pod podšívkou byl nalezen sáček s bílým práškem. Žalobce se sice ohradil, že mu nepatří, byl však zadržen a odvezen na policejní služebnu, kde byl umístěn do cely předběžného zadržení až do 24. 1. 2008 do 10.00 hod. Poté byl odveden na UBOP (Útvar pro boj s organizovaným zločinem). Přítomen byl velitel oddělení vyšetřování vražd, velitel vyšetřovatelů a další dva vyšetřovatelé. Uvedli, že je vyšetřován pro podezření ze spáchání vraždy. Odepřeli mu přitom přítomnost advokáta, ačkoliv o něj žádal, a nutili jej k podepsání doznání. Poté, co odmítl, byl odveden do vedlejší místnosti, kde jej dva neznámí muži tři hodiny bili válenkou naplněnou pískem. Kolem 16.00 hod. ho v poutech a s kuklou na hlavě odvezli do lesa. Stáhli mu kalhoty, roztrhli bundu a vyhrnuli svetr. Polili jej vodou a svázali do kozelce. Poté jej položili na igelit a na ruce a nohy mu dali dráty. Pouštěli do něj elektrický proud a na hlavu mu natáhli igelitový pytlík, přitom jej i bili. Opakovaně upadal do bezvědomí, vždy jej ale probudili. Pak mu dráty z nohou dali kolem beder. Trvalo to dvě hodiny. Také mu dvakrát vystřelili u ucha. Poté ho odvezli zpět na UBOP, kde na něj čekalo několik lidí. Pochopil, že to byli oni, kdo jej mučili. Poté mu vyšetřovatel nadiktoval doznání, že společně s jiným obviněným zastřelil v roce 2005 jistého K., že v roce 1996 střílel na občana jménem O. a v roce 1992 střílel na jiného člověka. Když řekl, že se mu to nelíbí, začali jej vyšetřovatelé bít železným předmětem do prstu levé ruky. Začali vyhrožovat i útokem na jeho ženu. Podepsal proto doznání i několik čistých listů papíru. To vše trvalo asi do 1 hodiny po půlnoci. Druhého dne, tj. 25. 1. 2008, ráno řekli, že je třeba zajistit zbraň. Kolem 11.00 hod. jej proto opět naložili do auta a odjeli do jeho bytu, kde provedli domovní prohlídku. Z bytu vykázali manželku, příbuzné a odmítli přítomnost advokáta a svědků. Při prohlídce do bytu podstrčili balíček, v němž byla nalezena pistole. Podepsal protokol o tom, že zde byla zbraň nalezena, byť nebyla jeho. Poté byl odvezen zpět na celu předběžného zadržení, kde strávil týden. Sedmého dne se měla konat konfrontace s druhým obviněným, když jej žalobce uviděl, poznal, že byl mučen ještě víc než žalobce. Následně byl žalobce odvezen do vyšetřovací vazby, kde prošel lékařskou prohlídkou, při níž byly zaprotokolovány stopy po mučení. Ve vazbě byl od pátku, v úterý bylo provedeno ohledání lékařskými znalci, kteří vydali posudek o jeho zraněních. Poté se žalobce, jeho manželka a tchán začali obracet na organizace na ochranu lidských práv, prezidenta, politiky, ombudsmana i na média. Po určité době dosáhli toho, že na generální prokuratuře byla sestavena zvláštní vyšetřovací komise, která dospěla k závěru, že se UBOP snažil připsat někomu za každou cenu vraždy. Postup policie a případ jeho mučení však nebyly vyšetřeny a nikdo nebyl potrestán. Byla sice stažena obvinění pro vraždy, ovšem žalobce byl nadále stíhán pro nelegální držení zbraně a drog a zůstal ve vazbě. Poté, co byl částečně zproštěn obvinění, pokusil se někdo unést jeho ženu a odvléct ji do osobního vozu jednoho vyšetřovatele. Na nátlak policie a po poradě s advokátem proto souhlasil s tím, že bude odsouzen za přechovávání zbraně a drog s tím, že bude krátce po odsouzení propuštěn. Po propuštění byl na něj nezákonně uvalen dohled, který byl v květnu 2009 rozhodnutím odvolacího soudu zrušen. Ještě ve věznici podal stížnost k Nejvyššímu soudu Ukrajiny ohledně mučení, pokud by jí nebylo vyhověno, hodlal podat stížnost k Evropskému soudu pro lidská práva. Nicméně vzhledem

k hrozbám ze strany policistů, z nichž někteří byli v mezidobí povýšeni, však advokát žalobci a jeho manželce poradil, aby se vystěhovali z Ukrajiny. K odjezdu je přiměla i informace o zabití jiného obviněného, jenž byl převážen z cely předběžného zadržení do vazby.

Při druhém pohovoru konaném dne 22. 3. 2011 žalobce doplnil některé dílčí údaje. Uvedl, že je ženatý s V. S., která také požádala o mezinárodní ochranu. Dále doplnil konkrétní jména policistů, kteří ho vyšetřovali a jichž se v případě návratu na Ukrajinu obává. Upřesnil též, že byl za nelegální držení zbraně a drog odsouzen k trestu odnětí svobody na rok a dva měsíce, většinu trestu vykonal ve vazební věznici. Po propuštění z vězení údajně zažaloval dva prokurátory a některé spolupracovníky policie u Nejvyššího soudu Ukrajiny, když se to ale dotyční dozvěděli, začali na jeho advokáta vyvíjet nátlak, aby se případu vzdal. Zapálili mu auto a zbili jeho syna, advokát by navíc předvolán na policii, kde mu řekli, aby případ nechal. Pokud jde o současný stav trestního stíhání, uvedl, že obvinění z vražd byl zproštěn. Za nelegální držení zbraně a drog byl odsouzen na základě „dohody“ s prokurátorem. Doplnil též, že po propuštění byl sledován pracovníky oblastního ředitelství MV nebo přidněprovského ředitelství vyšetřování. Dva měsíce se proto schovával doma, neboť měl obavu, že mu někdo podstrčí drogy nebo ho obviní z napadení. Do zrušení policejního dohledu nevycházel, před jeho domem se přitom střídala 3-4 auta, která ho sledovala. Dům opustil, až když odjížděl z Ukrajiny, a to tak, že jej rodiče manželky vynesli v tašce do vozu.

V průběhu řízení žalobce na podporu svých tvrzení předložil žalovanému velké množství písemností v ukrajinském jazyce. Jednalo se jednak o rozhodnutí ukrajinských soudů v jeho věci, dále pak o stížnosti adresované ukrajinským orgánům, zejm. generální prokuratuře, ministerstvu vnitra, poslancům, prezidentovi, ombudsmanovi, organizacím na ochranu lidských práv atd., a rozhodnutí či sdělení o vyřízení těchto stížností. Dále žalobce předložil též lékařskou zprávu a znalecký posudek o následcích zranění, jež utrpěl v době vyšetřování, z nichž mj. vyplývá, že měl na těle podlitinu a stopy pigmentace, jež mohly vzniknout v důsledku elektrických šoků. Doložil též kopii článků z lokálních novin a z internetového serveru, jež se zabývaly přímo jeho případem anebo popisovaly kriminální činnost pracovníků ukrajinské policie v oblasti, kde žil.

Žalovaný rozhodnutím ze dne 12. 7. 2011, č. j. OAM-10/LE 18 PA03 2010, žalobci mezinárodní ochranu podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona o azylu neudělil. Žalovaný konstatoval, že jediným důvodem podání žádosti o mezinárodní ochranu byla snaha legalizovat si pobyt v České republice a vyhnout se návratu na Ukrajinu, kde se žalobce obává o svoji a manželčinu bezpečnost. Žalobce v průběhu správního řízení neuvedl skutečnosti, které by svědčily o tom, že vyvíjel činnost směřující k uplatňování politických práv a svobod, nebyl členem politické strany ani se žádným podobným způsobem neangažoval. Jeho obavy z postupu ukrajinských orgánů proto nelze považovat za azylově relevantní důvod podle § 12 písm. a) zákona o azylu. Žalobce neuvedl ani skutečnosti nasvědčující tomu, že byl pronásledován z důvodu rasy, pohlaví, národnosti, náboženství, příslušnosti k určité sociální skupině či politického přesvědčení podle § 12 písm. b) zákona o azylu. Žalovaný konstatoval, že jednání policistů překročilo rámec zákonnosti. Nejednali však z azylově relevantních důvodů, nýbrž ve snaze pomstít se za napadení kolegy, či „vyřešit“ trestní kauzy, jejichž vyšetřením byli pověřeni. Žalovaný poukázal zároveň na to, že trestní stíhání pro údajnou vraždu a pokus o vraždy bylo

zastaveno. Pokud jde o nelegální držení drog a střelné zbraně, žalobce zcela dobrovolně řešil toto obvinění dohodou s odpovědnými orgány a souhlasil s odsouzením k odnětí svobody na dobu, kterou strávil ve vyšetřovací vazbě. Podle žalovaného mu tedy byla ukrajinskými orgány poskytnuta ochrana jeho základních práv, nebyla proto splněna podmínka, že by závažné porušování jeho práv tolerovaly či mu napomáhaly.

Pokud jde o postup pracovníků policie, konstatoval žalovaný, že je právem každého občana obracet se se stížnostmi na národní či mezinárodní orgány ve snaze dosáhnout zadostiučinění za spáchaná příkoří, to však není důvodem pro udělení mezinárodní ochrany. Je proto pouze na žalobci, zda bude řešit odsouzení pro trestné činy, k nimž se doznal. Žalobce dosáhl toho, že byl očištěn od některých lživých obvinění. Ukrajinské orgány tak poskytly žalobci ochranu i určité zadostiučinění. Žalobce naopak neprokázal, že by skutečnost, že usiluje o zadostiučinění a potrestání viníků, mohlo v případě jeho návratu do vlasti přivodit další pronásledování ze strany státních orgánů. Naopak žalobce uvedl, že ze strany ukrajinských orgánů žádné potíže nečeká. Nad rámec uvedeného žalovaný poukázal na informaci Ministerstva zahraničních věcí ze dne 29. 7. 2009, č. j. 111193/2009-LPTP, v níž je uvedeno, že Ukrajina je demokratickou zemí, jejímž občanům nehrozí diskriminace či pronásledování z důvodů jejich názorů nebo jiných azylově relevantních důvodů.

Pokud jde o humanitární azyl podle § 14 zákona o azylu, konstatoval žalovaný, že se žalobce sám nedomáhal udělení této formy mezinárodní ochrany a jeho situaci nelze označit za natolik vážnou, že by odůvodňovala udělení azylu z důvodů hodných zvláštního zřetele.

Ve vztahu k možnému naplnění důvodů pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu žalovaný uvedl, že vycházel ze zpráv Ministerstva zahraničí USA o dodržování lidských práv na Ukrajině za rok 2008 ze dne 25. 2. 2009, Výroční zprávy organizace Human Rights Watch 2011 z ledna 2011 a informací Ministerstva zahraničí ze dne 13. 5. 2009, ze dne 29. 7. 2009 a ze dne 19. 1. 2010, jakož i z aktuálních informací o situaci na Ukrajině z databáze ČTK. Dospěl k závěru, že žalobci nehrozí vážná újma z důvodů podle § 14a odst. 2 písm. a), c) a d) zákona o azylu. Pokud jde o důvod podle § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu, konstatoval žalovaný, že není důvodu domnívat se, že by v případě návratu mohl být žalobce podroben mučení nebo nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání. Trestní řízení v jeho věci byla ukončena, policisté potrestaní a obvinění stažena. I když je žalobce nespokojen s řešením věci, přesto se mu již dostalo jistého zadostiučinění. Smírné řešení ve věci jeho věznění bylo dáno dohodou mezi ním a odpovědnými orgány.

Žalobce napadl rozhodnutí žalovaného žalobou podanou u Městského soudu v Praze, který ji rozsudkem ze dne 26. 4. 2012, č. j. 4 Az 17/2011 - 54, zamítl. Námitky vznesené žalobcem neshledal městský soud důvodnými a v podstatě se ztotožnil se závěry žalovaného.

Žalobce (stěžovatel) podal proti rozsudku městského soudu kasační stížnost, kterou opírá o důvody podle § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s.

První okruh stížních námitek se týká hodnocení žádosti z hlediska splnění podmínek pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu. Stěžovatel namítá, že odůvodnění rozsudku městského soudu je v této části věcně nesprávné, a navíc i nedostatečné, neboť v něm chybí jakákoliv samostatná úvaha soudu a není zde uveden ani výčet důkazů, o které se soud opíral. Rozsudek je proto nepřezkoumatelný. Podle stěžovatele bylo ve správním řízení prokázáno, že stěžovatel má odůvodněný strach z pronásledování pro zastávání určitých politických názorů. Bylo proto namístě aplikovat § 12 písm. b) zákona o azylu. Na jednání stěžovatele a jeho manželky, kteří poukazovali i přes vydírání, zastrašování a nátlak na nezákonný postup policejních orgánů, je třeba s ohledem na čl. 10 písm. e) a čl. 6 písm. a) směrnice Rady 2004/83/ES, o minimálních normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli žádat o postavení uprchlíka nebo osoby, která z jiných důvodů potřebuje mezinárodní ochranu, a o obsahu poskytované ochrany (dále jen „kvalifikační směrnice“), nahlížet jako na zastávání politických názorů. Stěžovatel zároveň s odkazem na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 4. 2012, č. j. 7 Azs 9/2012 – 46, dostupný na www.nssoud.cz, zdůraznil, že během správního řízení namítal zjevnou a prokázanou nezákonnost trestního stíhání, nemožnost obrany, toleranci vůči pracovníkům policie, kteří ho mučili. Namítal, že se bojí dalšího pronásledování, nezákonného jednání ukrajinské policie a mučení. Dále poukázal na zprávu Amnesty International z října 2011 „*Žádné důkazy o zločinu: jak lidé platí za beztrestnost policistů na Ukrajině*“, která poukazuje na případy mučení, vydírání nebo nucení k přiznání ze strany příslušníků ukrajinské policie, přičemž obrana proti takovému jednání je často bezvýsledná. Stěžovatel proto zopakoval, že má důvodné obavy, že mu v případě návratu hrozí vážné nebezpečí, proti kterému ho orgány státu neochrání a ani na tom nemají zájem. Nejedná se přitom o ojedinělý případ, ale o státními orgány tolerovaný způsob fungování práce policie, jehož nápravy se téměř nelze domoci.

Další stížní námitka se týkala posouzení žádosti z hlediska humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu. Stěžovatel má za to, že rozhodnutí žalovaného je v této části nepřezkoumatelné, neboť z něj nelze vysledovat úvahy a hodnocení zjištěných a tvrzených skutečností a důkazů. Vzhledem k tomu, že městský soud přezkoumal v této části rozhodnutí žalovaného, které nebylo pro absenci důvodů vůbec způsobilé přezkoumání, zatížil vadou nepřezkoumatelnosti i napadený rozsudek.

Třetí okruh stížních námitek se týká hodnocení žádosti z hlediska doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu. Závěry žalovaného a městského soudu jsou podle stěžovatele nesprávné a nemají oporu ve správním spise. Z obsahu správního spisu naopak vyplývá hrozba vážné újmy, která je konkrétní a reálná, neboť navazuje na jednání státních orgánů v minulosti (mučení, vynucování přiznání, zastrašování rodinných příslušníků), ale i v současnosti (zastrašování právního zástupce stěžovatele, napadení jeho syna, sledování rodinných příslušníků, a dotazy na pobyt stěžovatele a jeho manželky).

Z vyjádření žalovaného ke kasační stížnosti vyplývá, že souhlasí s rozhodnutím městského soudu a má za to, že uplatněné stížní námitky jsou nedůvodné. Z tohoto důvodu žalovaný navrhl zamítnutí kasační stížnosti.

Nejvyšší správní soud nejprve přezkoumal formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost je podána včas (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), je podána osobou

oprávněnou, neboť stěžovatel byl účastníkem řízení, z něhož napadený rozsudek vzešel (§ 102 s. ř. s.), a je zastoupen advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.).

Nejvyšší správní soud se dále ve smyslu § 104a s. ř. s. zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být podle tohoto ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná. Výklad zákonného pojmu „*přesah vlastních zájmů stěžovatele*“, který je podmínkou přijatelnosti kasační stížnosti, provedl Nejvyšší správní soud již ve svém usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publikovaném pod č. 933/2006 Sb. NSS. O přijatelnou kasační stížnost se podle tohoto usnesení může jednat v následujících typových případech:

1) Kasační stížnost se dotýká *právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu.*

2) Kasační stížnost se týká *právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně.* Rozdílnost v judikatuře přitom může vyvstat na úrovni krajských soudů i v rámci Nejvyššího správního soudu.

3) Kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit *judikatorní odklon*, tj. Nejvyšší správní soud ve výjimečných a odůvodněných případech sezná, že je namístě změnit výklad určité právní otázky, řešené dosud správními soudy jednotně.

4) Další případ přijatelnosti kasační stížnosti bude dán tehdy, pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno *zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně právního postavení stěžovatele.*

Stěžovatel v tomto případě namítá taková zásadní pochybení městského soudu, zejména ve vztahu k posouzení žádosti z hlediska doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu, která by mohla mít dopad do jeho hmotně právního postavení a která navíc nelze z hlediska posouzení přijatelnosti kasační stížnosti *prima facie* vyloučit. Nejvyšší správní soud proto dospěl k závěru, že kasační stížnost je přijatelná.

Posléze Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů, přičemž zkoumal, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.), a dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

Stěžovatel brojí ve své kasační stížnosti proti tomu, jak byly na jeho případ aplikovány § 12, § 14 a § 14a zákona o azylu, přičemž úvahám a závěrům městského soudu a žalovaného vytýká zčásti chybné posouzení právní otázky, zčásti rozpor skutkových závěrů se spisy a zčásti nedostatečnost odůvodnění.

Při posouzení věci vzal Nejvyšší správní soud za základ skutkové okolnosti, jež stěžovatel vylíčil v průběhu správního řízení. Jeho příběh je zachycen především v dvou protokolech o pohovorech, jež byly vedeny ve dnech 1. 2. 2010 a 22. 3. 2011 a tvoří součást správního spisu. Stěžovatel dále předložil i řadu písemností, jež potvrzují jeho tvrzení. V této souvislosti je třeba zdůraznit, žalovaný pravdivost či věrohodnost stěžovatelova příběhu nezpochybnil. Nebyla rozporována ani pravost stěžovatelem předložených listin.

Lze tak odkázat na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 12. 2005, č. j. 6 Azs 235/2004 – 57, dostupný na www.nssoud.cz, v němž se uvádí, že „*... není povinností žadatele o azyl, aby pronásledování své osoby prokazoval jinými důkazními prostředky než vlastní věrohodnou výpovědí. Je naopak povinností správního orgánu, aby v pochybnostech shromáždil všechny dostupné důkazy, které věrohodnost výpovědí žadatele o azyl vyvracejí či zpochybňují*“. Pokud se tedy stěžovatel po celou dobu řízení ve věci mezinárodní ochrany držel jedné dějové linie, jeho výpověď je v zásadních rysech konzistentní a navíc jsou jeho tvrzení podpořena listinnými důkazy, které odpovídají jím uvedeným skutečnostem, pak je třeba z jeho výpovědi vycházet (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 7. 2008, č. j. 2 Azs 49/2008 - 83, dostupný na www.nssoud.cz).

Stěžovatel v kasační stížnosti naopak poukázal na některé nesprávnosti v odůvodnění rozhodnutí žalovaného, které se týkaly zjištěného skutkového stavu. Uvedl, že žalovaný v odůvodnění nepřesně konstatoval, že stěžovatel z Ukrajiny do Čech cestoval přes Slovensko, ačkoliv jel přes Polsko. Za nepravdivé pak stěžovatel označil i tvrzení žalovaného, že na Ukrajině neplatil daně. Je zřejmé, že uvedené údaje žalovaný převzal z výpovědi stěžovatele zaznamenané v žádosti o mezinárodní ochranu a v protokolu o pohovoru ze dne 1. 2. 2010. Nelze proto *a priori* vytýkat žalovanému, že tyto skutečnosti uvedl v odůvodnění svého rozhodnutí. Městský soud se však v obou případech těmito námitkami zabýval a vysvětlil, proč tyto námitky nepovažuje za pochybení, které by mohlo mít vliv na zákonnost rozhodnutí žalovaného. V obou případech se navíc tvrzené pochybení zjevně týká skutečností, které nejsou z hlediska posouzení stěžovatelovy žádosti o mezinárodní ochranu rozhodné a nemohou tedy mít podstatný vliv na posouzení věci.

Nejvyšší správní soud se dále zabýval prvým okruhem stížních námitek, které se týkaly aplikace § 12 zákona o azylu.

V prvé řadě nelze souhlasit s názorem stěžovatele, že městský soud neposuzoval věc z hlediska § 12 písm. a) zákona o azylu. Městský soud v odůvodnění rozsudku výslovně uvedl, že se ztotožnil se závěrem žalovaného, pokud jde o posouzení žádosti podle § 12 písm. a) a b) zákona o azylu. Dal žalovanému za pravdu, že stěžovatel nebyl pronásledován z azylově relevantních důvodů a stručně popsal úvahy, které jej k tomuto závěru vedly. Napadený rozsudek tak nelze považovat za nepřezkoumatelný pouze z toho důvodu, že městský soud z větší části převzal závěry žalovaného.

Stěžovatel dále namítal nesprávnou aplikaci § 12 písm. b) zákona o azylu. Jak uvedl Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 28. 5. 2009, č. j. 5 Azs 36/2008 – 119, dostupném na www.nssoud.cz: „*Pro udělení azylu podle § 12 písm. b) zákona o azylu musí žadatel kumulativně splnit následující kritéria: (1) musí se nacházet mimo zemi svého původu (tato podmínka není explicitně v zákoně o azylu stanovena, neboť se presumuje z povahy věci); (2) musí mít odůvodněný strach [viz § 12 písm. b) zákona o azylu]; (3) jemu hrozící újma musí dosahovat intenzity pronásledování [viz § 12 písm. b) zákona o azylu ve spojení s definicí pronásledování nyní zakotvenou v § 2 odst. 8 zákona o azylu]; (4) ochrana v zemi původu selhala (viz definice pronásledování nyní zakotvená v § 2 odst. 8 zákona o azylu); (5) musí být pronásledován z azylově relevantních důvodů [viz § 12 písm. b) zákona o azylu]; a (6) nesmí se na něj vztahovat vylučující klauzule (viz § 15 zákona o azylu).*“

V daném případě není splněna pátá podmínka, a tudíž stěžovateli nemůže být udělen azyl podle § 12 písm. b) zákona o azylu. Jinými slovy, ve správním řízení nebylo prokázáno, že došlo k pronásledování stěžovatele z azylově relevantních důvodů, a to v daném případě ani pro zastávání politických názorů ve státě původu.

Judikatura správních soudů i právní doktrína se shodují na tom, že slovnímu spojení „zastávání politických názorů ve státě“ je třeba přikládat autonomní význam a vykládat je eurokonformě (srov. např. Kosař, D. a kol.: *Zákon o azylu: Komentář*, 1. vydání. Praha: Wolters Kluver, 2010, str. 138). I Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 13. 8. 2008, č. j. 2 Azs 45/2008 - 67, publikovaném pod č. 1713/2008 Sb. NSS, konstatoval, že § 12 písm. b) zákona o azylu musí být v souladu s příkazem eurokonformního výkladu vykládán souladně s požadavky kvalifikační směrnice. Právní pojem pronásledování, důvody pronásledování a vztah mezi nimi proto musí být vykládány zejména souladně s čl. 9 a 10 kvalifikační směrnice (resp. do budoucna souladně s příslušnými ustanoveními nové kvalifikační směrnice 2011/95/EU).

Podle čl. 10 odst. 1 písm. e) kvalifikační směrnice pojem politických názorů zahrnuje zejména „*zastávání* ***názorů, myšlenek nebo přesvědčení ohledně potenciálních původců pronásledování*** *uvedených v článku 6* ***a jejich politik nebo postupů****, bez ohledu na to, zda žadatel podle dotyčných názorů, myšlenek nebo přesvědčení jednal*“. Podle uvedeného ustanovení tedy není rozhodující, zda žadatel o mezinárodní ochranu sám aktivně vyjadřoval politickou podporu konkrétní politické straně, a dokonce ani to, zda s ní jakkoliv jinak sympatizoval; dostatečným je již to, že mu státní orgány veřejné moci určitou politickou afiliaci připisovaly (srov. již zmíněný rozsudek ze dne 13. 8. 2008, č. j. 2 Azs 45/2008 - 67). Z dosavadní judikatury Nejvyššího správního soudu rovněž plyne, že pro shledání pronásledování z důvodu zastávání určitých politických názorů není vždy třeba aktivní vystupování na veřejnosti či členství v politické straně, nýbrž je třeba přihlédnout k tomu, jaká forma je dostatečná k pronásledování z tohoto důvodu v dané zemi původu vzhledem k jejím charakteristikám (srov. rozsudek ze dne 21. 12. 2005, č. j. 6 Azs 235/2004 - 57, dostupný na www.nssoud.cz).

Ve své dosud nezpochybněné výpovědi stěžovatel popisuje důvody, které vedly k jeho zadržení a nezákonnostem, k nimž došlo průběhu vyšetřování, včetně toho, že byl mučen, ponižován a nucen hrubým násilím přiznat se ke spáchání trestných činů, kterých se nedopustil. Uvádí dále, že mu byla odepřena základní práva obviněného v trestním řízení, a poukazuje i na to, že jeho snaha po nápravě byla pouze zčásti úspěšná. Skutečnosti, které uvedl, tak zjevně odůvodňují závěr, že zejména v průběhu svého zadržení a následného vyšetřování a vazebního stíhání ukrajinskými orgány utrpěl příkoří, která představují závažný zásah do jeho základních práv. Stěžovatelem popisovaný postup policejních orgánů představuje v každém případě mimořádně závažné porušení čl. 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“), jenž zakazuje mučení, nelidské či ponižující zacházení anebo trest, dále porušení práva na osobní svobodu podle čl. 5 Úmluvy a též závažné porušení čl. 6 Úmluvy, jenž garantuje minimální rozsah práv obviněného z trestného činu.

Takové jednání svou intenzitou zcela jistě již naplnilo pojem pronásledování a bylo by pouze otázkou, zda by byl v případě stěžovatele dán rovněž odůvodněný strach z tohoto pronásledování do budoucna. V každém případě však k tomuto pronásledování

nedocházelo a nelze prozatím ani tvrdit, že by v budoucnu mělo docházet, z důvodu zastávání určitých politických názorů ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu, jak tvrdí stěžovatel. Zastávání politických názorů je vyjadřováním názorů, myšlenek nebo přesvědčení o záležitostech, které se primárně dotýkají veřejného života a veřejných záležitostí, nikoliv „pouze" osobní obhajoba stěžovatele, tedy jeho snaha, aby nebyl nespravedlivě stíhán a odsouzen, a aby mu bylo poskytnuto zadostiučinění za újmu, kterou v souvislosti s nezákonným stíháním, uvězněním a zejména mučením utrpěl, a to mj. tím, že budou viníci těchto hrubých nezákonností potrestáni. Jakkoli jde v případě stěžovatele o snahu naprosto legitimní, nelze ji označit, pokud nepřekračuje hranice jeho osobního případu, za zastávání politických názorů.

Je třeba v této souvislosti zmínit, že stěžovatel nebyl v době před svým zadržením v lednu 2008 politicky aktivní. Předmětem zájmu policie se stal poté, co měl v srpnu 2007 konflikt s řidičem, který, jak se později ukázalo, byl policistou. Z výpovědí stěžovatele vyplývá, že protiprávní jednání, mučení a použití hrubého násilí během vyšetřování bylo vedeno primárně snahou představitelů ukrajinských policejních orgánů přinutit jej k doznání se ke spáchání trestných činů, které ve skutečnosti nespáchal, případně snahou o pomstu za předchozí konflikt s policistou. Proti tomuto postupu se stěžovatel přirozeně bránil za použití všech dostupných právních prostředků, jako např. podáváním stížností, opravných prostředků a snahou o medializaci kauzy. Využitím těchto prostředků se snažil o zastavení trestního stíhání a vyšetření postupu policejních orgánů. Jinými slovy, domáhal se spravedlivého prošetření a nápravy ve vlastní věci. Nebylo prokázáno a stěžovatel ani netvrdil, že by jeho postoj týkající se jeho vlastní věci přerostl v to, že by se stal veřejně známým kritikem poměrů v ukrajinské trestní justici a praktik policejních orgánů při nakládání i s jinými trestně stíhanými osobami, než je on sám, či že by byl za takovou politicky aktivní osobu považován původci pronásledování a z tohoto důvodu také pronásledován či vystaven hrozbě pronásledování. O tom, že by stěžovatel byl vnímán jako politicky aktivní osoba, nesvědčí sama o sobě ani skutečnost, že se jeho případ stal veřejně známým vzhledem k jeho medializaci. Stěžovatelem předložené články zveřejněné na internetu a v lokálním periodiku představují kritiku nezákonného postupu policejních orgánů, nicméně nevykreslují stěžovatele jako osobu aktivně vystupující na obranu proti policejní zvůli i v jiných věcech, než je jeho vlastní případ. Stěžovatel se zjevně stal terčem té nejhorší policejní zvůle a brutality, ovšem nebyl prokázán kauzální nexus mezi tímto mimořádně závažným příkořím, jemuž byl vystaven, a azylově relevantními důvody takového pronásledování taxativně vymezenými v § 12 písm. b) zákona o azylu, a to ani pokud jde o důvod spočívající v zastávání politických názorů v zemi původu.

Zároveň Nejvyšší správní soud konstatuje, že stěžovatel v kasační stížnosti věcně nenamítal, že mu měl být udělen „ústavní" azyl podle § 12 písm. a) zákona o azylu, pouze poukazoval na nepřezkoumatelnost rozsudku městského soudu v daném ohledu, svou argumentaci však jinak omezil pouze na možné důvody pro udělení „konvenčního" azylu podle § 12 písm. b) zákona o azylu. Nejvyšší správní soud tedy toliko pro úplnost stručně připomíná, že podle § 12 písm. a) zákona o azylu se azyl udělí cizinci, který je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod. Toto ustanovení je dle doktríny (viz komentář k zákonu o azylu, op. cit., str. 81-82, 555-562) i judikatury Nejvyšší správního soudu (již zmiňovaný rozsudek ze dne 13. 8. 2008, č. j. 2 Azs 45/2008 – 67, publikovaný pod č. 1713/2008 Sb. NSS) určeno k provedení čl. 43 Listiny základních práv a svobod, podle něhož Česká republika poskytuje azyl cizincům pronásledovaným za

uplatňování politických práv a svobod. Za „politická práva a svobody“ ve smyslu § 12 písm. a) zákona o azylu a čl. 43 Listiny tudíž musejí být podle zmiňované judikatury pokládána politická práva podle hlavy druhé oddílu druhého Listiny základních práv a svobod, a to včetně mj. svobody projevu. Příkoří, která stěžovatel utrpěl, tedy zejména mučení a zbavení osobní svobody, jemuž byl vystaven, má nepochybně souvislost s tím, že uplatňoval některá základní práva, která jsou v ČR chráněna mj. Listinou základních práv a svobod, konkrétně právo na spravedlivý trestní proces a na veškeré záruky v případě obvinění z trestného činu, neboť odmítal souhlasit s tím, že bude obviněn a odsouzen za trestné činy, které nespáchal; nejednalo se však o výkon „politických práv“ ve smyslu hlavy druhé oddílu druhého Listiny základních práv a svobod. I když, jak již bylo řečeno, o případu stěžovatele informovala některá média, a to po té, kdy je i rodina stěžovatele aktivně oslovila, nelze vzhledem ke spíše retrospektivnímu pojetí „ústavního azylu“ podle § 12 písm. a) zákona o azylu tvrdit, že by se příkoří, jemuž byl stěžovatel dosud vystaven, událo v příčinné souvislosti s uplatňováním jeho svobody projevu, spíše naopak, medializace celé kauzy byla důsledkem tohoto příkoří. Nejvyšší správní soud tedy uzavírá, že prozatím z příběhu stěžovatele nevyplynuly ani důvody pro udělení „ústavního“ azylu podle § 12 písm. a) zákona o azylu.

I přes tyto závěry se však Nejvyšší správní soud musí vyjádřit k některým nesprávným či zavádějícím úvahám a závěrům, které žalovaný uvedl v části odůvodnění svého rozhodnutí věnované posouzení žádosti z hlediska § 12 zákona o azylu. V prvé řadě nelze souhlasit s konstatováním žalovaného, že jediným důvodem podání žádosti byla snaha stěžovatele legalizovat si v České republice (str. 12 odstavec druhý, str. 15 odstavec pátý). Tato argumentace, která je často používána žalovaným i při posuzování jiných žádostí o udělení mezinárodní ochrany, je v tomto případě mimořádně zavádějící. Pomíjí skutečnost, že primárním cílem všech forem mezinárodní ochrany je poskytnutí ochrany osobám a jejich rodinným příslušníkům, kterým ze zákonem kvalifikovaných důvodů hrozí v zemi původu nebezpečí pronásledování nebo vážné újmy. K zajištění účelu ochrany slouží především to, že žadateli, jemuž byla udělena některá z forem mezinárodní ochrany, vzniká právo legálně pobývat na území České republiky. V podstatě každý žadatel o mezinárodní ochranu tedy usiluje o to, aby mu bylo umožněno pobývat na území státu, v němž žádá o azyl. Žalovaný v tomto případě zcela pomíjí skutečnost, že primárním důvodem, který vedl stěžovatele k opuštění Ukrajiny, bylo mimořádně závažné protiprávní jednání pracovníků ukrajinských policejních orgánů a obavy o vlastní bezpečnost a bezpečnost manželky v případě opakování takového jednání. Za této situace je proto tvrzení, že jediným motivem stěžovatele bylo „legalizovat“ si pobyt v České republice, nesprávné a nevystihující podstatu věci.

Za přinejmenším nepřesné lze považovat i některé další úvahy a dílčí závěry. Podle žalovaného stěžovatel zcela dobrovolně a ve spolupráci se svým advokátem uzavřel s odpovědnými orgány „dohodu“, že bude za trestné činy spočívající v nelegálním držení zbraně a drog odsouzen pouze k trestu odnětí svobody na dobu, po kterou byl vazebně vězněn. Žalovaný ovšem pomíjí, že stěžovatel ve svých výpovědích od počátku uváděl, že tyto trestné činy nespáchal a že k uvedené „dohodě“ přistoupil pouze z toho důvodu, aby byl propuštěn na svobodu a vyhnul se dalšímu věznění, kterým mu bylo vyhrožováno. Takový postup lze stěží považovat za poskytnutí ochrany základním právům stěžovatele, jak uvádí ve svém rozhodnutí žalovaný (str. 14 odstavec první). Totéž platí i o konstatování, že stěžovatel dosáhl svého práva očistit se od lživých obvinění (str. 14

odstavec druhý). Z výpovědi vyplývá, že až po opakovaných stížnostech adresovaných rozličným státním orgánům i nevládním organizacím a po medializaci případu došlo k zastavení trestního stíhání za vraždu a pokusy o vraždu, které bylo zahájeno na základě stěžovatelova vynuceného přiznání. Pokud však jde o odsouzení za nelegální držení zbraně a drog, stěžovatel vykonal uložený trest odnětí svobody, a to i přesto, že sám tvrdil, že tyto trestné činy byly vykonstruovány pracovníky policie.

Nedostatečný podklad ve správním spise má i konstatování žalovaného, že Ukrajina je demokratickou zemí, kde nedochází k pronásledování osob z azylově relevantních důvodů (str. 15 odstavec druhý). Žalovaný zde bez dalšího převzal část zprávy Ministerstva zahraničních věci ze dne 29. 7. 2009, č. j. 111193/2009-LPTP, která se týkala případu jiného žadatele o mezinárodní ochranu. Navíc tato zpráva neobsahuje žádný bližší popis situace na Ukrajině či odkaz na konkrétní zdroje, z nichž čerpá údaje. Žalovaný však zcela pominul obsah ostatních zpráv o situaci na Ukrajině, které jsou součástí spisu (Zpráva Ministerstva zahraničí USA o dodržování lidských práv na Ukrajině za rok 2008 ze dne 25. 2. 2009, Výroční zpráva organizace Human Rights Watch 2011 z ledna 2011 a Informace Ministerstva zahraničí ze dne 13. 5. 2009 a ze dne 19. 1. 2010). Nezabýval se ani zprávami nevládních organizací (Zpráva Amnesty International o stavu lidských práv za rok 2009, Zpráva Human Rights Watch: Ukrajina 2009), na něž stěžovatel poukázal v podání ze dne 23. 3. 2011. Všechny uvedené zprávy přitom obšírně popisují stav dodržovaní lidských práv na Ukrajině a vesměs dokládají, že zde dochází ze strany policejních orgánů k častému porušování práv obviněných, špatnému zacházení s vězněnými osobami, k jejich mučení, které v některých případech vede až k usmrcení obviněného. Časté jsou i případy vynucených doznání anebo korupčního jednání orgánů činných v trestním řízení. K těmto zprávám však žalovaný nepřihlédl, aniž to jakkoliv vysvětlil. Takto selektivní přístup k výběru informací o zemi původu je proto v rozporu se zásadou volného hodnocení důkazů (§ 50 odst. 4 správního řádu).

I přes uvedená pochybení však Nejvyšší správní soud souhlasí se závěrem, že popsané příkoří a protiprávní jednání vůči stěžovateli nebylo motivováno azylově relevantními důvody podle § 12 zákona o azylu, jak již bylo uvedeno. Ačkoliv se tedy žalovaný při hodnocení výpovědi stěžovatele a shromážděných podkladů pro rozhodnutí dopustil některých pochybení, jeho závěr o tom, že nejsou splněny podmínky pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu, obstojí. Z uvedených důvodů tak shledal Nejvyšší správní soud námitky týkající se aplikace § 12 zákona o azylu nedůvodnými.

Další stížní námitka se týká aplikace § 14 zákona o azylu. Podle ustálené judikatury správních soudů není na udělení humanitárního azylu právní nárok. Posouzení možných důvodů pro udělení humanitárního azylu je otázkou správního uvážení, které soud přezkoumává pouze v omezeném rozsahu (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 10. 2003, č. j. 3 Azs 12/2003 - 38, rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 1. 2004, č. j. 5 Azs 47/2003 – 48, oba dostupné na www.nssoud.cz). Míra volnosti žalovaného při zvažování důvodů pro udělení humanitárního azylu je limitována především zákazem libovůle, jenž pro orgány veřejné moci vyplývá z ústavně zakotvených náležitostí demokratického a právního státu (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 3. 2004, č. j. 2 Azs 8/2004 - 55, dostupný na www.nssoud.cz). Samotné správní rozhodnutí podléhá přezkumu soudu pouze v tom směru, zda nevybočilo z mezí a hledisek stanovených zákonem, zda je v souladu s pravidly logického usuzování a zda premisy

takového úsudku byly zjištěny řádným procesním postupem (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 1. 2004, č. j. 5 Azs 47/2003 – 48, dostupný na www.nssoud.cz).

Humanitární azyl lze udělit v případě hodném zvláštního zřetele a zpravidla nepřichází v úvahu tehdy, když tvrzení uvedená žadatelem o udělení mezinárodní ochrany je třeba zvažovat v rámci důvodů udělení azylu podle § 12 a § 13 zákona o azylu nebo důvodů udělení doplňkové ochrany podle § 14a a § 14b zákona o azylu (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 12. 2011, č. j. 5 Azs 15/2011 – 77, dostupné na www.nssoud.cz). V již zmiňovaném rozsudku ze dne 11. 3. 2004, č. j. 2 Azs 8/2004 - 55, Nejvyšší správní soud uvedl: „*Smysl institutu humanitárního azylu lze spatřovat v tom, aby rozhodující správní orgán měl možnost azyl poskytnout i v situacích, na něž sice nedopadá žádná z kautel předpokládaných taxativními výčty ustanovení § 12 a § 13 zákona o azylu, ale v nichž by bylo přesto patrně „nehumánní" azyl neposkytnout. (...) Správní orgán díky tomu může zareagovat nejen na varianty, jež byly předvídatelné v době přijímání zákona o azylu jako obvyklé důvody udělování humanitárního azylu – sem lze příkladmo zařadit například udělování humanitárního azylu osobám zvláště těžce postiženým či zvláště těžce nemocným; nebo osobám přicházejícím z oblastí postižených významnou humanitární katastrofou, ať už způsobenou lidskými či přírodními faktory – ale i na situace, jež předvídané či předvídatelné nebyly.*"

V daném případě stěžovatel neuvedl v žádosti o udělení mezinárodní ochrany ani v dalším průběhu správního řízení skutečnosti, které by mohly svědčit o tom, že jsou v jeho případě dány natolik mimořádné okolnosti, které by bylo nutno zvážit z hlediska možného udělení humanitárního azylu. Svoji žádost založil zejména na tvrzení, že byl ve vlasti pronásledován a v případě návratu se obává další újmy, která mu podle jeho přesvědčení reálně hrozí, tedy na okolnostech, které bylo třeba posoudit primárně z hlediska mezinárodní ochrany ve formě azylu podle § 12 a doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu. Přitom v průběhu správního řízení stěžovatel ani neuváděl, že jsou u něj dány okolnosti zvláštního zřetele hodné, k nimž by bylo možno přihlédnout v rámci rozhodnutí o humanitárním azylu, což ostatně konstatoval v odůvodnění svého rozhodnutí i žalovaný. Za těchto okolností tak nelze žalovanému vytýkat, že se posouzením žádosti z hlediska této formy mezinárodní ochrany zabýval nedostatečně.

Nejvyšší správní soud z tohoto důvodu shledal i námitku týkající se tvrzené nepřezkoumatelnosti rozhodnutí o neudělení humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu nedůvodnou.

Nejvyšší správní soud se tak dále zabýval závěrečným okruhem stížních námitek, které se týkaly aplikace § 14a zákona o azylu. Pro aplikaci tohoto ustanovení je třeba zkoumat, zda žadatel splňuje zákonem stanovená kriteria, která popsal Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 31. 10. 2008, č. j. 5 Azs 50/2008 – 62, dostupném na www.nssoud.cz. Podle cit. rozsudku je třeba k udělení doplňkové ochrany splnit kumulativně následující podmínky: „*Žadatel (1) se musí nacházet mimo zemi svého původu; (2) musí mít důvodné obavy, že mu hrozí skutečné nebezpečí (reálná hrozba); (3) vážné újmy; (4) nemůže nebo není ochoten využít ochrany v zemi původu; a (5) nesmí se na něj vztahovat vylučující klauzule.*" Udělení doplňkové ochrany je dále vyloučeno v případě, že žadatel splňuje podmínky pro udělení azylu (§ 28 odst. 1 zákona o azylu).

Žalovaný se při posouzení žádosti soustředil výlučně na třetí podmínku, tj. na otázku, zda stěžovateli hrozí v případě návratu na Ukrajinu vážná újma ve smyslu § 14a odst. 2 zákona o azylu. Zaměřil se především na formu vážné újmy uvedené v písm. b) cit. ustanovení, tj. mučení nebo nelidské či ponižující zacházení nebo trestání, a poté, co dospěl k závěru, že uvedená podmínka není splněna, tedy že stěžovateli vážná újma nehrozí, konstatoval, že důvody pro udělení doplňkové ochrany nebyly splněny. S tímto závěrem se ztotožnil i městský soud.

Podle žalovaného se stěžovatel domohl ochrany státu, neboť již byla trestní řízení v jeho věci ukončena, policisté potrestaní a obvinění stažena. Takto ideální situace ovšem v daném případě nenastala. Jak již bylo uvedeno, stěžovatel se domohl toliko zastavení trestního stíhání pro vraždu a pokus o vraždy. Stěžovatel byl odsouzen k trestu odnětí svobody za trestné činy, které podle svých tvrzení nespáchal. A tvrzení, že dotčení policisté byli potrestáni, je v přímém rozporu s výpovědí stěžovatele.

Tato pochybení žalovaného jistě nelze považovat za rozhodující, protože samotným důvodem udělení doplňkové ochrany nemůže být skutečnost, že se stěžovatel prozatím nedomohl spravedlivého řešení své věci. Na straně druhé ovšem rozhodujícím pochybením žalovaného je, že se nevypořádal s důvody, v nichž stěžovatel spatřoval hrozící újmu a které od počátku uváděl jako důvod podání žádosti o udělení mezinárodní ochrany. Pro účely posouzení existence důvodů pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu je rozhodující otázka, zda stěžovateli v případě jeho návratu na Ukrajinu hrozí vážná újma. Proto je třeba zkoumat, zda vzhledem ke všem stěžovatelem uvedeným a zjištěným skutečnostem existuje „reálné nebezpečí“, že stěžovatel utrpí vážnou újmu (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 3. 2008, č. j. 2 Azs 71/2006 – 82, dostupný na www.nssoud.cz). Sama skutečnost, že příkoří, která stěžovatel v minulosti utrpěl a která v každém případě dosahovala intenzity nejen pronásledování, ale i vážné újmy, neboť stěžovatel byl vystaven mj. mučení, tedy nejzávažnější formě špatného zacházení ve smyslu čl. 3 Úmluvy, po jeho propuštění již v uvedené intenzitě nepokračovala, neznamená, že hrozba takové vážné újmy již zcela pominula. Naopak, vzhledem k obsahu dosud nezpochybněné a konstantní výpovědi stěžovatele mj. o tom, že již stěžovatel vážnou újmu ve smyslu § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu ze strany ukrajinských státních orgánů utrpěl, bylo namístě zkoumat především to, zda existuje reálné nebezpečí, že bude stěžovatel i v budoucnu vystaven jednání představitelů ukrajinských bezpečnostních složek či jimi pověřených osob, jehož se obává a které by dosáhlo intenzity vážné újmy ve smyslu § 14a odst. 2 písm. a) zákona o azylu (tj. nejen trestu smrti v úzkém slova smyslu, ale případně i jiné formy zbavení života) nebo intenzity vážné újmy ve smyslu § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu (tj. mučení nebo nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestání).

V tomto ohledu Nejvyšší správní soud připomíná, že stěžovatel opakovaně vyjadřoval obavu z dalšího útoku či protiprávního jednání osob, které se podílely na vykonstruovaném trestním stíhání a mučení. V této souvislosti uváděl, že se po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody obával vycházet z domu, aby proti němu nebylo zahájeno další trestní stíhání pro vykonstruovaný trestný čin. Přitom byl podle svého tvrzení sledován v domě a z opatrnosti ho před odjezdem z Ukrajiny opustil skrytě. Podle jeho tvrzení se policejní orgány a další osoby snaží i po jeho odjezdu ze země opakovanými dotazy u příbuzných zjistit místo jeho pobytu, což svědčí o jejich zájmu o stěžovatele.

Přitom nelze přehlédnout, že dohled nad stěžovatelem po propuštění z výkonu trestu byl již před jeho odjezdem zrušen, není tedy zřejmé, proč by měl být stěžovatel nadále sledován. Předchozí mučení a protiprávní zacházení se stěžovatelem během policejního vyšetřování tak může představovat důvod pro další útoky na stěžovatele, a to zejména tehdy, pokud by se stěžovatel nadále domáhal vyšetření svého případu. Zároveň ovšem nelze požadovat, aby stěžovatel od této své zcela legitimní snahy související s uplatňováním svých základních práv upustil a tím se vyhnul nebezpečí vážné újmy (srov. *per analogiam* rozsudek velkého senátu Soudního dvora Evropské unie ze dne 5. 9. 2012 ve spojených věcech *Y a Z,* C-71/11 a C-99/11, dosud nezveřejněný ve Sbírce rozhodnutí, body 73 až 80). I uvedená skutečnost tak může do určité míry zvýšit pravděpodobnost, že by se stěžovatele mohly osoby, které se na jeho mučení a nezákonném trestním stíhání podílely, pokusit nezákonnými prostředky zastrašit a ovlivnit. Tyto osoby totiž mohou mít zájem na tom, aby k prošetření nedošlo. Stěžovatel ostatně uvedl, že již bylo vyhrožováno násilím jeho advokátovi, pokud se nevzdá dalšího zastupování stěžovatele. Následně se i tento advokát a jeho rodina stali terčem útoků.

Vzhledem k tomu, že se žalovaný s uvedenými skutečnostmi vůbec nevypořádal, je jeho rozhodnutí v části, která se týká neudělení doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu, nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů. Předmětnou námitku tudíž Nejvyšší správní soud shledal důvodnou.

V dalším řízení by se proto měl žalovaný znovu zabývat otázkou, zda stěžovateli v případě jeho návratu na Ukrajinu hrozí reálné nebezpečí vážné újmy ve smyslu § 14a odst. 2 písm. a) nebo b) zákona o azylu. V této souvislosti je však třeba přihlédnout ke všem skutečnostem, které byly v průběhu správního řízení zjištěny, a to jak z výpovědí stěžovatele a jím předložených listin, tak i ze zpráv o situaci na Ukrajině. Pokud žalovaný dospěje k závěru, že stěžovateli v případě návratu na Ukrajinu hrozí reálné nebezpečí vážné újmy, bude se muset zabývat též tím, zda jsou splněny i ostatní zákonem stanovené podmínky pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu.

Na základě uvedeného Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost důvodnou a v souladu s § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil napadený rozsudek městského soudu. Zruší-li Nejvyšší správní soud rozhodnutí krajského soudu, a pokud již v řízení před krajským soudem byly pro takový postup důvody, současně se zrušením rozhodnutí krajského soudu může sám podle povahy věci rozhodnout o zrušení rozhodnutí správního orgánu [§ 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s.]. V dané věci by městský soud v souladu s vysloveným závazným právním názorem neměl jinou možnost, vzhledem ke zjištěným a v žalobě důvodně namítaným vadám správního rozhodnutí, než zrušit rozhodnutí žalovaného pro jeho nepřezkoumatelnost. Nejvyšší správní soud proto v souladu s § 110 odst. 2 písm. a) ve spojení s § 78 odst. 1 a 4 s. ř. s. rozhodl tak, že sám rozhodnutí žalovaného zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. V něm bude žalovaný postupovat podle právního názoru vysloveného v rozsudku Nejvyššího správního soudu.

Podle § 110 odst. 3 věty druhé s. ř. s. rozhodne Nejvyšší správní soud v případě, že zruší podle § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s. rozhodnutí žalovaného, o nákladech řízení o kasační stížnosti i o nákladech řízení před krajským soudem. Stěžovatel měl ve věci úspěch, podle § 60 odst. 1 s. ř. s. mu tedy přísluší právo na náhradu nákladů řízení. V řízení před městským soudem byl stěžovatel nejprve zastupován v souladu s § 35 odst. 5 s. ř. s.

Sdružením pro integraci a migraci, za něž jednala jeho zaměstnankyně Mgr. K. H., za takové zastoupení ovšem podle soudního řádu správního odměna zástupci nenáleží. V průběhu řízení o žalobě nicméně zastoupení stěžovatele převzal a v řízení o kasační stížnosti stěžovatele dále zastupoval advokát Mgr. Marek Čechovský; stěžovateli tedy náleží náhrada nákladů spojených s tímto zastoupením. Tyto náklady spočívají v odměně advokáta za zastupování ve výši 3 x 2100 Kč za tři úkony právní služby, tj. převzetí a přípravu zastoupení v řízení před soudy, účast na jednání městského soudu dne 26. 4. 2012 a podání kasační stížnosti, vč. jejího doplnění [§ 7, § 9 odst. 3 písm. f) a § 11 odst. 1 písm. a), d) a g) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění účinném do 31. 12. 2012]. Dále soud zahrnul mezi náklady řízení paušální náhradu hotových výdajů advokáta ve výši 3 x 300 Kč za tři úkony právní služby (§ 13 odst. 3 advokátního tarifu) a náhradu za daň z přidané hodnoty (21 %) ve výši 1512 Kč. Celkem tedy přiznal Nejvyšší správní soud stěžovateli na náhradě nákladů řízení částku 8712 Kč.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 16. května 2013

JUDr. Lenka Matyášová, Ph.D.
předsedkyně senátu